

True crime žanr i njegov regulacijski okvir

Rožman, Tea

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, The Faculty of Political Science / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet političkih znanosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:114:404725>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-01**

Repository / Repozitorij:

[FPSZG repository - master's thesis of students of political science and journalism / postgraduate specialist studies / dissertations](#)

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet političkih znanosti
Preddiplomski studij novinarstva

Tea Rožman

TRUE CRIME ŽANR I NJEGOV
REGULACIJSKI OKVIR

ZAVRŠNI RAD

Mentorica: doc. dr. sc. Anka Kekez Koštro

Zagreb, 2024.

Sadržaj

1. UVOD.....	3
2. POZADINA <i>TRUE CRIME</i> ŽANRA.....	3
2.1. UPLETANJE PUBLIKE U IZVJEŠTAVANJE.....	5
3. REGULACIJA IZVJEŠTAVANJA O <i>TRUE CRIMEU</i>	6
3.1. PRAVO NA PRIVATNOST	6
3.2. UVREDA, KLEVETA I IZNOŠENJE OSOBNIH ILI OBITELJSKIH PRILIKA.....	7
3.3. KODEKS ČASTI HRVATSKIH NOVINARA	9
3.4. ZAKON O HRT-U I ZAKON O EL. MEDIJIMA	10
3.5. YOUTUBE I TIKTOK.....	11
4. PROBLEMATIKA „TREND“ ŠKOLSKIH PUCNJAVA I <i>TRUE CRIME</i> ŽANRA.....	12
5. ANALIZA IZVJEŠTAVANJA O ŠKOLSKOJ PUCNJAVI U BEOGRADU.....	14
5.1. KONTEKST SLUČAJA	14
5.2. IDENTITET NAPADAČA	14
5.3. (MOGUĆI) SENZACIONALIZAM.....	15
6. ZAKLJUČAK.....	17
7. LITERATURA.....	18

1. UVOD

True crime žanr postaje sve popularniji i dostupan je javnosti kroz različite medije, poput vijesti, dokumentarnih filmova, igranih filmova, knjiga, podcasta i sadržaja na društvenim mrežama. Izvještavanje o stvarnim zločinima više nije isključivo u domeni profesionalaca, poput novinara i urednika, već su u taj proces uključeni i obični korisnici, što stvara nove izazove u pogledu regulacije i etike izvještavanja. S obzirom na osjetljivost ove tematike i činjenicu da često uključuje detalje kaznenih djela, regulacija i etički standardi postaju ključni aspekti odgovornog izvještavanja. Ovaj rad analizira *true crime* žanr, njegov povijesni razvoj i aktualni status, s posebnim naglaskom na zakone, kodekse i smjernice koji reguliraju izvještavanje o temama iz tog žanra. Fokus će biti na regulativnim okvirima koji se primjenjuju u Hrvatskoj. Kao konkretan primjer, školske pucnjave bit će stavljene u kontekst *true crime* žanra, pri čemu će se analizirati školska pucnjava u Beogradu iz 2023. godine kako bi se ispitalo u kojoj mjeri su regulacije poštovane ili prekršene u medijskom izvještavanju.

2. POZADINA *TRUE CRIME* ŽANRA

True crime žanr prikazuje stvarne kriminalne slučajeve, nudeći detaljne izvještaje o činjenicama, kronologiju događaja i ponekad spekulativne uvide od kreatora sadržaja ili drugih sudionika. Često, kreatori istražuju te slučajeve u kontekstu političke klime, lokalne povijesti i problema zajednice tog vremena, pružajući sveobuhvatan uvid u zločin i atmosferu koja ga okružuje. Mediji koji se bave *true crime* žanrom mogu se usredotočiti na pojedinačne događaje ili na niz zločina koje su počinile pojedinci ili grupe.

Žanr je stekao značajnu popularnost u posljednjim godinama što je dovelo do porasta različitih medijskih formata kako bi se zadovoljila rastuća zainteresiranost. Popularni oblici medija istinitih zločina uključuju knjige, filmove, dokumentarce, serije, *podcastove* i kanale na društvenim mrežama. (Simmons, 2021)

Povijesno gledano, *true crime* počeo je s baladama i ranim spisima iz 1600-ih godina koji su imali za cilj prenošenje moralnih pouka. Propovijedi prije izvršenja smrtnih kazni i pamfleti slijedili su, nudeći živopisne, ponekad pretjerane prikaze zločina. (Dukes)

Ova rana djela nisu pružala samo zabavu već i društveni komentar, odražavajući tadašnje brige. S porastom pismenosti, popularnost ovih priča je rasla, postavljajući temelje za daljnju evoluciju žanra. (Burger, 2016)

Do 1800-ih, senzacionalistički izvještaji poput *penny dreadfuls*-a postali su popularni, a cijerenjeni autori počeli su istraživati kriminalno ponašanje u svojim djelima. (Dukes)

Tijekom 19. stoljeća, *true crime* počinje utjecati na književnost, s kompleksnijim narativima koji istražuju motive kriminalaca i društveni utjecaj. Ovaj period donosi proširenje žanra izvan jednostavnih moralnih priča, ulazeći dublje u psihologiju zločina. Ove priče počinju oblikovati javnu percepciju zločina i pravde, nudeći čitateljima mješavinu intrige i refleksije o moralnim pitanjima. (Burger, 2016)

Do 20. stoljeća, *true crime* se povezo s razvojem forenzičke znanosti i masovnih medija, učvršćujući svoje mjesto u popularnoj kulturi. Fokus žanra pomaknuo se prema detaljnoj analizi kriminalne psihologije i istražnog procesa. Njegova trajna privlačnost leži u sposobnosti da se bavi društvenim strahovima i moralnim pitanjima, nastavljajući utjecati na naše razmišljanje o zločinu i pravdi. (Burger, 2016)

True crime žanr stekao je značajnu pažnju s knjigom Trumana Capotea „In Cold Blood“ iz 1966. godine, koja je spojila narativno pripovijedanje s dokumentarnim stilom. Ovaj pristup utjecao je na kasnije knjige, *podcastove* i dokumentarce o istinitim zločinima. (Dukes)

U posljednjih nekoliko godina, *true crime* je doživio značajan porast popularnosti, što je potaknulo pitanja o tome zašto privlači toliko interesa. Emily Dworkin, istraživačica traume, sugerira da *true crime* pruža sigurno okruženje za doživljavanje intenzivnih emocija, slično kao vožnje na vrtuljcima ili horor filmovi. Za razliku od horora, gdje se možemo utješiti spoznajom da je riječ o fikciji, *true crime* prikazuje stvarne događaje, što pojačava emocionalni utjecaj. (Simmons, 2021)

Popularnost žanra značajno je porasla u 20. stoljeću, posebno od 2016. godine, kada su Netflixove dokumentarne serije, docudrame i podcasti postali popularni. Ovaj medijski procvat transformirao je *true crime* iz puke zabave u žanr s priznatim književnim i društvenim vrijednostima. Kao rezultat toga, *true crime* nastavlja rasti, s rastućom količinom sadržaja koji se proizvodi ne samo u knjigama, podcastima i dokumentarnim serijama, već i na društvenim mrežama poput YouTubea i TikToka. Ova stalna ekspanzija ne pokazuje znakove usporavanja, što odražava trajni utjecaj žanra na javni interes. (Simmons, 2021)

2.1. UPLETANJE PUBLIKE U IZVJEŠTAVANJE

U posljednjih nekoliko desetljeća, uloga novinara u izvještavanju i prenošenju informacija postala je sve manje ekskluzivna. Razvojem blogova i društvenih mreža, publika je dobila mogućnost aktivnog sudjelovanja u procesu izvještavanja. S digitalizacijom i rastućom popularnošću društvenih mreža, šira javnost dobila je pristup kanalima koji im omogućuju prijenos informacija velikom broju ljudi.

Prema nedavnom izvještaju Reuters Instituta, influenceri na TikToku i poznate ličnosti sve više preuzimaju ulogu glavnih izvora vijesti za mlade ljude, zamjenjujući tradicionalne novinare. Istraživanje pokazuje da 55% korisnika TikToka i Snapchata te 52% korisnika Instagrama dobiva vijesti od "internetskih persona", umjesto iz mainstream medija. Ovaj trend ukazuje na pomak s tradicionalnih novinarskih platformi prema društvenim medijima koji nude širi spektar sadržaja, uključujući zabavu i teme iz svakodnevnog života. (Agence France-Presse, 2023)

Sličan razvoj dogodio se i unutar true crime žanra. Tradicionalno su se slučajevi iz tog žanra prenosili putem televizije, radija i tiska, dok danas neovisni korisnici kreiraju podcaste i dijele sadržaj putem društvenih mreža, često se oslanjajući na neprovjerene izvore. Problem nastaje kada se ti korisnici ne pridržavaju etičkih kodeksa kojima bi se novinari trebali voditi. Senzacionalistički pristupi kaznenim djelima često zanemaruju osjećaje žrtava i njihovih obitelji, a rezultiraju prenošenjem dezinformacija, otkrivanjem privatnih podataka, glorifikacijom počinitelja i smanjenjem empatije prema žrtvama.

True Crime TikTok je isto doživio veliki porast. Autorica Senjan navodi kako on ima svoje prednosti i nedostatke. S jedne strane, ova platforma omogućava korisnicima društvenih mreža da se detaljno posvete istraživanju slučajeva, pregledavajući informacije koje policija možda ne bi imala vremena obraditi. Također, kroz TikTok je moguće osnivanje zaklada, prikupljanje sredstava i mobilizacija ljudskih resursa koji su potrebni za istragu. Osim toga, kada sadržaj postane viralan, korisnici često osjećaju da aktivno sudjeluju u istrazi, što povećava njihov angažman.

Međutim, postoje i značajni nedostaci ove prakse. Jedan od glavnih problema je objavljivanje neprovjerenih informacija, što može biti kontraproduktivno i štetno. Također, zbog velikog broja informacija koje dolaze s društvenih mreža, policija i druge službe mogu biti preopterećene istim podacima. Na kraju, uz društvene mreže, i tradicionalni mediji često preplavljuju javnost informacijama o istom slučaju, što može dovesti do medijskog prezasićenja. (Senjan, 2023)

3. REGULACIJA IZVJEŠTAVANJA O *TRUE CRIME*U

Izvještavanje o tragičnim događajima, kao što su ubojstva i otmice, uključuje stvarne osobe koje proživljavaju emocionalne traume. Stoga je ključno da izvještavanje o ovakvim temama bude jasno, temeljito i bez dezinformacija, te da slijedi etičke standarde. Posebna pažnja mora se posvetiti načinu na koji su predstavljeni počinitelji i žrtve, te se mora voditi računa o potencijalnom utjecaju na osjetljive skupine, poput djece i mladih. Etičko izvještavanje zahtijeva balans između javnog interesa i poštivanja dostojanstva svih uključenih.

3.1. PRAVO NA PRIVATNOST

Jedna od ključnih komponenti u regulaciji izvještavanja o *true crime* temama je pravo na privatnost, koje predstavlja temeljno ljudsko pravo. To pravo osigurava pojedincima kontrolu nad vlastitim osobnim podacima, informacijama i privatnim prostorom. Pravo na privatnost važno je za očuvanje dostojanstva, autonomije i osobne sigurnosti svih sudionika u kaznenom postupku, bilo da se radi o počinitelju, žrtvi ili njihovim obiteljima. Međutim, kada je riječ o sudskim procesima ili kada javni interes prevladava, ovo pravo može biti djelomično ograničeno.

Definicije privatnosti prema Oxfordskom rječniku jesu „stanje u kojemu osoba nije promatrana ili ometana od strane drugih ljudi“ te „stanje slobode od pozornosti javnosti“. Hrvatski jezični portal definira privatnost kao „osobnu, intimnu i obiteljsku sferu života“.

Organizacija Kuća ljudskih prava u publikaciji *Ljudska prava u digitalnom okruženju* navodi međunarodne dokumente koji utvrđuju privatnost kao ljudsko pravo.

U Hrvatskoj, Ustav jamči pravo na privatnost. „Sloboda i tajnost dopisivanja i svih drugih oblika općenja zajamčena je i nepovrediva. Samo se zakonom mogu propisati ograničenja nužna za zaštitu sigurnosti države ili provedbu kaznenog postupka“ je sadržaj članka 36., dok u članku 37. piše „Svakome se jamči sigurnost i tajnost osobnih podataka. Bez privole ispitanika, osobni podaci se mogu prikupljati, obrađivati i koristiti samo uz uvjete određene zakonom. Zakonom se uređuje zaštita podataka te nadzor nad djelovanjem informatičkih sustava u državi. Zabranjena je uporaba osobnih podataka suprotna utvrđenoj svrsi njihova prikupljanja.“

Nadalje, u Općoj deklaraciji o ljudskim pravima u članku 12. piše „Nitko ne smije biti podvrgnut samovoljnom miješanju u njegov privatni život, obitelj, dom ili dopisivanje, niti napadima na njegovu čast i ugled. Svatko ima pravo na zakonsku zaštitu protiv takvog miješanja ili napada.“

Zatim Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima u članku 17. navodi:

„1. Nitko ne smije biti podvrgnut samovoljnom ili nezakonitom miješanju u njegov privatni život, obitelj ili dopisivanje, niti nezakonitim napadima na njegovu čast ili ugled.

2. Svatko ima pravo na pravnu zaštitu protiv takvog miješanja ili napada.“

U kontekstu Europe, u članku 8.1. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda navodi pravo na privatnost kao “Pravo na poštovanje privatnog i obiteljskog života”, i članku 7. Povelje o temeljnim pravima Europske unije piše “Svatko ima pravo na poštovanje svojeg privatnog i obiteljskog života, doma i komuniciranja.” U Povelji o temeljnim pravima postoji specifičan članak koji se odnosi na zaštitu osobnih podataka i precizira položaj osobe o kojoj se ti podaci prikupljaju:

“1. Svatko ima pravo na zaštitu osobnih podataka koji se na njega ili nju odnose.

2. Takvi podaci moraju se obrađivati pošteno, u utvrđene svrhe i na temelju suglasnosti osobe o kojoj je riječ, ili na nekoj drugoj legitimnoj osnovi utvrđenoj zakonom. Svatko ima pravo na pristup prikupljenim podacima koji se na njega ili nju odnose i pravo na njihovo ispravljanje.

3. Poštovanje tih pravila podliježe nadzoru neovisnog tijela.”

3.2. UVREDA, KLEVETA I IZNOŠENJE OSOBNIH ILI OBITELJSKIH PRILIKA

Jedan od načina na koji žrtve, članovi obitelji žrtava, optuženici ili drugi izravno pogođeni mogu zaštititi svoje pravo na privatnost i spriječiti širenje dezinformacija jest podnošenje tužbe protiv onih koji izvještavaju o njihovim slučajevima. U kontekstu izvještavanja o kaznenim djelima, mediji često objavljuju osjetljive informacije koje mogu biti potencijalno štetne. Ako su te informacije netočne ili iznesene s namjerom omalovažavanja, mogu ozbiljno ugroziti ugled pojedinaca ili njihovih obitelji. Zakoni o uvredi i kleveti postavljaju granice slobode

izražavanja, sprječavajući širenje neistina i neosnovanih optužbi, te osiguravaju da izvještavanje ostane odgovorno i etički utemeljeno.

Uvreda je kazneno djelo koje se počini kad netko omalovažava ili vrijeđa drugu osobu, narušavajući njezin osjećaj osobne vrijednosti ili dostojanstva. Posebno teška uvreda je ona izrečena putem medija, pred većim brojem ljudi ili na javnom mjestu, jer tada postaje dostupna većem broju osoba. Iako Kazneni zakon ne definira točno što je uvreda, smatra se da je to svaka izjava ili čin kojim se vrijeđa čast i ugled druge osobe. Sud procjenjuje je li nešto uvreda na temelju objektivnih kriterija, uzimajući u obzir sve okolnosti slučaja, javno mišljenje i običaje u društvu. (Badrov, 2007)

Klevetu počini osoba koja iznosi ili prenosi neistinite tvrdnje koje mogu narušiti nečiju čast i ugled. Teža kleveta se dogodi ako se takve tvrdnje šire putem medija ili pred većim brojem ljudi, čime postaju dostupne široj javnosti. Osoba neće biti kažnjena za klevetu ako dokaže da je njena tvrdnja istinita ili da je imala osnovan razlog vjerovati u njezinu istinitost. No, u tom slučaju može biti kažnjena za uvredu. Iako se kleveta smatra lakšim kaznenim djelom, izaziva veliki interes, posebno jer je nakon osamostaljenja Hrvatske povećan broj kleveta u medijima. Mediji su često objavljivali neprovjerene informacije u želji za senzacionalizmom, što je dovelo do sudskih postupaka za klevetu. Dva ključna problema kod klevete su sadržaj neistinitih tvrdnji i namjera s kojom je kleveta počinjena. (Badrov, 2007)

Što se tiče iznošenja osobnih i obiteljskih informacija, kazneno djelo počini osoba koja iznosi ili širi informacije iz osobnog ili obiteljskog života druge osobe na način koji može narušiti njezinu čast ili ugled. Ova vrsta djela odnosi se na zadiranje u privatni i obiteljski život, bez obzira jesu li informacije točne ili ne, i bez obzira na to jesu li uvredljive. Svrha ove zakonske odredbe je zaštita privatnosti pojedinaca i sprječavanje javnog iznošenja osobnih podataka. Kada se takve informacije šire putem medija ili pred većim brojem ljudi, kazneno djelo postaje teže. Zaštita se odnosi na privatni i obiteljski život, uključujući osobne navike, stil života i obiteljske odnose.

Važno je napomenuti kako se kazneni postupci za uvredu časti i ugleda sada mogu pokrenuti samo privatnom tužbom, s obzirom na to da je ukinuta obveza pokretanja postupka od strane državnih tijela u slučajevima kada su povrede počinjene protiv visokih dužnosnika. Ova promjena omogućuje građanima veću kontrolu nad zaštitom vlastitog ugleda i privatnosti, dok istovremeno podržava slobodu medijskog izvještavanja. Na taj način se osigurava ravnoteža između prava na privatnost i slobode informiranja. (Badrov, 2007)

3.3. KODEKS ČASTI HRVATSKIH NOVINARA

Kodeks časti hrvatskih novinara ključan je za regulaciju izvještavanja o temama iz *true crime* žanra jer postavlja etičke standarde koje novinari moraju slijediti kako bi osigurali odgovorno i pošteno izvještavanje. U kontekstu priča o zločinima, koje često uključuju osjetljive teme poput nasilja i patnje žrtava, Kodeks pruža smjernice koje pomažu novinarima da izbjegnu senzacionalizam, zaštite privatnost osoba uključenih u priče te osiguraju točnost informacija. Time Kodeks doprinosi održavanju povjerenja u medije i sprječavanju štete koja može biti nanesena žrtvama, njihovim obiteljima i širem društvu uslijed neetičnog izvještavanja.

Posebno se ističe dio Kodeksa pod nazivom „Temeljna ljudska prava i slobode,“ iz kojeg se izdvajaju četiri ključna načela relevantna za izvještavanje o temama iz *true crime* žanra:

„14. Novinar treba štiti čovjekovu intimu od senzacionalističkog i svakog drugog neopravdanog otkrivanja u javnosti. Obvezan je poštovati svačije pravo na privatnost. Nedopustivo je bez njihovog dopuštenja snimati osobe u okruženju u kojem se opravdano očekuje privatnost. Narušavanje nečije privatnosti mimo njegove volje i znanja dopušteno je samo ako je opravdano iznimnim javnim interesom.

15. Posebna se pozornost, obazrivost i odgovornost zahtijeva pri izvještavanju o samoubojstvima, nesrećama, osobnim tragedijama, bolestima, smrtnim slučajevima i nasilnim djelima. Novinar treba izbjegavati intervjuiranje i prikazivanje osoba koje su izravno ili neizravno pogođene tim događajima, osim kada je riječ o iznimnom javnom interesu. U tom je slučaju novinar dužan voditi računa o časti, ugledu i dostojanstvu osoba o kojima izvještava.

17. U priložima o sudskim postupcima treba poštovati ustavno načelo pretpostavke nedužnosti optuženika te dostojanstvo, integritet i osjećaje svih stranaka u sporu. U kaznenim su postupcima novinari dužni poštovati pravo na zaštitu identiteta zaštićenih svjedoka, pouzdanika, zviždača i oštećenika, koji ne smiju otkriti bez njihovog pristanka, osim u slučajevima od iznimnog javnog interesa.

20. Novinar ne smije otkriti identitet djeteta ili maloljetnika uključenog u slučajeve seksualnog zlostavljanja ili bilo kojeg drugog oblika nasilja ili kaznenog djela, bez obzira je li dijete ili maloljetnik svjedok, žrtva, osumnjičenik ili okrivljenik. Medijski prilozima o takvim slučajevima ne smiju omogućiti identifikaciju djeteta ili maloljetnika.

Identitet djeteta ili maloljetnika dopušteno je otkriti samo iznimno, kada je to u javnom interesu i ne ugrožava dobrobit djeteta ili maloljetnika, te uz pristanak roditelja ili skrbnika djeteta ili maloljetnika, ili kada to radi dobrobiti djeteta traže državna tijela.“

Na taj način, Kodeks časti osigurava da se izvještavanje o *true crime* temama odvija u skladu s visokim etičkim standardima, štiteći prava i dostojanstvo svih uključenih osoba.

3.4. ZAKON O HRT-U I ZAKON O EL. MEDIJIMA

Zakon o HRT-u i Zakon o elektroničkim medijima ključni su za regulaciju izvještavanja o temama *true crime* žanra jer definiraju pravila unutar kojih mediji djeluju, osiguravajući da izvještavanje bude u skladu s profesionalnim standardima i da istovremeno štite javni interes i prava pojedinaca. Zakon o HRT-u regulira rad Hrvatske radiotelevizije, naglašavajući odgovornost HRT-a za objektivno i nepristrano izvještavanje, dok Zakon o elektroničkim medijima postavlja pravila za sve medije, uključujući zaštitu maloljetnika i sprječavanje širenja štetnih sadržaja.

U kontekstu *true crime* žanra, ovi zakoni pomažu u sprječavanju senzacionalizma, zaštiti dostojanstva žrtava i poštivanju njihove privatnosti. Istovremeno, oni osiguravaju da javnost bude informirana na točan i odgovoran način, bez otkrivanja nepotrebnih i štetnih detalja.

Zakon o HRT-u, kroz „Programsko načelo“ u članku 6., izričito navodi obavezu HRT-a da „poštuje privatnost, dostojanstvo, ugled i čast čovjeka i temeljna prava i slobode drugih, a osobito djece i mladih, kao i starijih i nemoćnih osoba“. Ova obveza naglašava odgovornost HRT-a da posebno pažljivo izvještava o osjetljivim temama, izbjegavajući narušavanje privatnosti uključenih osoba.

Zakon o elektroničkim medijima dodatno definira pravila koja se odnose na sadržaj medijskih programa. Članak 24. zabranjuje objavljivanje priloga koji „vrijeđaju dostojanstvo čovjeka“ te onih koji „potiču, promiču i veličaju nasilje i kriminal“. Ova zabrana izravno utječe na način na koji se izvještava o *true crime* slučajevima, potičući medije da izbjegavaju senzacionalističke prikaze zločina i nasilja.

U sklopu istog članka, zakon propisuje zabranu prikazivanja sadržaja koji mogu ozbiljno naštetiti fizičkom, mentalnom ili moralnom razvoju maloljetnika, čime se osigurava da medijski izvještaji ne uključuju nepotrebne detalje u posebno tragičnim slučajevima. Ova odredba može

se interpretirati kao smjernica za medije da izbjegavaju prikazivanje uznemirujućih prizora ili informacija koje bi mogle štetiti javnom interesu, ali i privatnosti uključenih osoba.

Ključna točka u članku 24. jest zabrana objavljivanja informacija koje otkrivaju identitet djeteta uključenog u slučajeve bilo kojeg oblika nasilja, bilo da je dijete svjedok, žrtva ili počinitelj. Ova odredba štiti prava maloljetnika i osigurava da njihova privatnost bude očuvana, bez obzira na prirodu slučaja. Također se zabranjuje iznošenje detalja iz privatnog i obiteljskog života maloljetnika, čime se dodatno štite osjetljive skupine.

3.5. YOUTUBE I TIKTOK

YouTube, kao i druge velike platforme, ima smjernice zajednice kako bi se osiguralo da objavljeni sadržaj bude reguliran. U kontekstu *true crime* sadržaja, gdje korisnici često dijele eksplicitne detalje slučaja, neophodno je da takvi videozapisi prođu odgovarajuću kontrolu. Ovakav sadržaj može biti objavljen na platformi samo ako ispunjava kriterije da bude klasificiran kao „EDSA“ sadržaj.

YouTube procjenjuje obrazovni, dokumentarni, znanstveni i umjetnički (EDSA) sadržaj prema svojim smjernicama zajednice koristeći okvir koji pažljivo razmatra kontekst i namjeru iza sadržaja. Kada je sadržaj označen zbog potencijalnog kršenja smjernica, YouTube procjenjuje ima li taj sadržaj jasnu obrazovnu, dokumentarnu, znanstvenu ili umjetničku svrhu. Ako je namjera educirati ili informirati, a ne šokirati ili uvrijediti, YouTube može dopustiti da sadržaj ostane na platformi, prepoznajući njegovu vrijednost.

Kada je EDSA sadržaj označen za pregled, YouTubeov tim procjenjuje ispunjava li on platformine standarde za obrazovni, dokumentarni, znanstveni ili umjetnički sadržaj. Ova procjena uključuje utvrđivanje pruža li sadržaj dovoljan kontekst kako bi gledatelji razumjeli njegovu svrhu i je li ispravno označen upozorenjima ili izjavama o odricanju odgovornosti.

Ako je sadržaj uklonjen ili ograničen zbog starosne dobi, a kreator vjeruje da je to učinjeno pogreškom, ima mogućnost žalbe na YouTubeovu odluku. Tijekom procesa žalbe, YouTube ponovno procjenjuje sadržaj, posebno uzimajući u obzir njegovu EDSA vrijednost, kako bi osigurao da vrijedni sadržaji nisu nepravredno uklonjeni, a istovremeno zaštitio gledatelje od potencijalno štetnog materijala.

Slično YouTubeu, TikTok omogućava objavu sadržaja koji bi inače kršio njihova pravila ako je od javnog interesa. To uključuje dokumentarni, obrazovni, medicinski, znanstveni, satirički

i umjetnički sadržaj. Ključni kriterij za odobrenje takvog sadržaja jest njegov kontekst i doprinos svjesnosti ili kritici štetnih ponašanja. TikTok preporučuje korištenje titlova, sinkronizacija ili naljepnica kako bi se osigurao odgovarajući kontekst. Međutim, sadržaj koji može uzrokovati ozbiljnu štetu, poput prikaza samoubojstva ili seksualnog zlostavljanja, ne može biti izuzet od pravila. Čak i dopušteni sadržaj može imati dodatne sigurnosne mjere poput oznaka ili upozorenja.

Iako i YouTube i TikTok imaju smjernice za regulaciju sadržaja, nije uvijek moguće uspješno regulirati sve što se objavi. Kreatori često mogu zaobići pravila izbjegavajući korištenje eksplicitnih vizuala ili riječi. Međutim, čak i uz cenzuru, način na koji se prenose *true crime* priče može biti štetan. Dezinformacije se ponekad provuku kroz ograničenja, a percepcija gledatelja lako se može formirati na temelju jednostranih prikaza, kao primjerice kada se napadač prikazuje u pozitivnom svjetlu.

4. PROBLEMATIKA „TREND“ ŠKOLSKIH PUCNJAVA I *TRUE CRIME* ŽANRA

Pucnjava u srednjoj školi Columbine, koja se dogodila 20. travnja 1999. u Littletonu, Colorado, ostaje jedna od najsmrtonosnijih pucnjava u školama u američkoj povijesti i postala je arhetip za slične tragedije širom svijeta. Tog dana, dva učenika, Eric Harris, star 18 godina, i Dylan Klebold, star 17 godina, ušli su u srednju školu Columbine naoružani poluautomatskim puškama, pištoljima i nekoliko eksploziva. Tijekom manje od 20 minuta, ubili su 12 učenika i jednog učitelja, ranili 21 osobu, te na kraju oduzeli vlastite živote. Masakr je ostavio 15 mrtvih, uključujući i same napadače. (Sandyhookpromise.org)

Napad je šokirao naciju i dobio je veliku medijsku pažnju, s imenima i slikama Harrisa i Klebolda koje su postale sveprisutne. U godinama nakon Columbinea, više od tri desetaka napadača navelo je Harrisa i Klebolda kao inspiraciju za vlastite nasilne postupke. Razmjeri tragedije mogli su biti još gori; službenici su kasnije otkrili dvije bombe s propanskim spremnicima u školskoj kantini, koje bi, da su eksplodirale, dramatično povećale broj žrtava. Pucnjava u Columbineu ostaje tamno poglavlje u američkoj povijesti, duboko utječući na raspravu o sigurnosti u školama, kontroli oružja i odgovornosti medija. Masakr je također inspirirao nekoliko filmova i dokumentaraca, uključujući dokumentarac *Zero Hour: Massacre*

at Columbine High (2004), te filmove *Elephant* (2003) i *I'm Not Ashamed* (2016), koji su pokušali prikazati ili analizirati događaje i njihov utjecaj na društvo.

Povećana učestalost pucnjava u školama i oružanog nasilja u Sjedinjenim Američkim Državama postala je ne samo ključan problem već i sumorna refleksija šire borbe nacije s regulacijom vatrenog oružja i društvenom sigurnošću. Od strašnog masakra u srednjoj školi Columbine 1999. godine, više od 338.000 učenika bilo je izloženo oružanom nasilju u školama, mjestima koja bi trebala biti utočište za učenje. Samo 2022. godine zabilježen je rekordan broj od 46 pucnjava u školama, najviše od Columbinea, pri čemu je poginulo 34 učenika i odraslih, dok je više od 43.000 djece bilo izloženo teroru vatrenog oružja na školskom tlu. Ovaj porast odražava širi trend povećanja oružanog nasilja u cijeloj zemlji, koji se nastavio čak i nakon što je nacija izašla iz izolacije zbog pandemije COVID-19. (Britannica.com, 2024)

Paralelno s ovim zabrinjavajućim trendom, primjetan je i porast popularnosti medija koji se bave *true crimeom*, žanrom koji često zadire u najšokantnije i najnasilnije aspekte društva, uključujući pucnjave u školama. Sadržaji o pravim zločinima, posebno na platformama poput TikToka, YouTubea i raznih podcasta, postali su značajna sila koja oblikuje javno poimanje zločina i nasilja. Iako te platforme mogu podići svijest i potaknuti važne rasprave, one također riskiraju senzacionalizaciju ovih tragičnih događaja, ponekad dajući prednost šokantnosti nad promišljenom analizom.

Način na koji mediji o pravim zločinima pokrivaju pucnjave u školama može imati dubok utjecaj na to kako javnost shvaća ove tragedije. S jedne strane, takvo izvještavanje može skrenuti pozornost na potrebu za promjenama u politici i intervencijama u mentalnom zdravlju isticanjem razarajućih posljedica oružanog nasilja. Također može očuvati sjećanje na žrtve, osiguravajući da njihove priče ne budu zaboravljene. No, postoji i mračna strana ovog izvještavanja. U potrazi za gledateljima i klikovima, neki kreatori sadržaja mogu nenamjerno glorificirati počinitelje ili svesti složene tragedije na puku zabavu. To može dovesti do desenzibilizacije na nasilje i iskrivljenog razumijevanja uzroka tih incidenata.

Štoviše, fokus žanra pravih zločina na najstrašnije detalje ponekad može zasjeniti šire sistavne probleme koji doprinose učestalosti oružanog nasilja u školama, kao što su laka dostupnost vatrenog oružja, nedostaci u sustavu mentalnog zdravlja i kulturni faktori koji normaliziraju nasilje. Kada mediji o pravim zločinima ne adresiraju te temeljne probleme, propuštaju priliku da konstruktivno doprinesu razgovoru o sprječavanju budućih tragedija.

5. ANALIZA IZVJEŠTAVANJA O ŠKOLSKOJ PUCNJAVI U BEOGRADU

Trend školskih pucnjava, koji je započeo u Sjedinjenim Američkim Državama, nažalost nije stao, već se proširio diljem svijeta, ostavljajući tragične posljedice u različitim zemljama.

Jedan od najšokantnijih primjera širenja ovog trenda dogodio se u Srbiji, u glavnom gradu Beogradu, 3. svibnja 2023. godine.

U slijedećem dijelu rada analizirat ću na koji način su hrvatski mediji izvijestili o ovom tragičnom događaju.

5.1. KONTEKST SLUČAJA

U beogradskoj osnovnoj školi "Vladislav Ribnikar" dogodio se težak incident kada je učenik sedmog razreda otvorio vatru na svoje kolege i školsko osoblje. Tragedija se dogodila rano ujutro, kada je napadač, koristeći pištolj koji je uzeo iz očevog sefa, prvo ubio školskog čuvara, a zatim pucao na učenike i nastavnike. U pucnjavi je poginulo osmero djece – sedam djevojčica i jedan dječak – te školski čuvar, dok je šestero djece i učiteljica povrijeđeno.

Napadač je isplanirao napad detaljno, nosio je popis učenika koje je namjeravao napasti i skicu škole. Nakon što je izvršio napad, sam je pozvao policiju, mirno čekajući dolazak službenih osoba na mjestu događaja.

Incident je izazvao veliku tugu i šok u cijeloj zemlji, a u Srbiji je proglašena trodnevna žalost u znak sjećanja na žrtve.

Ubrzo su započele rasprave o sigurnosti u školama, dostupnosti vatrenog oružja i potrebi za boljim nadzorom djece i mladih. Tragedija je otvorila brojna pitanja o odgovornosti društva i sustava u sprečavanju ovakvih incidenata.

5.2. IDENTITET NAPADAČA

Na dan pucnjave, ime i fotografija napadača već su bili u vijestima. Hrvatski portali 24sata, Jutarnji list, Slobodna Dalmacija, Indeks.hr objavili su detalje uključujući i inicijale napadača te puno ime i prezime njegovih roditelja. U kasnijim, nadopunjenim izvještajima o slučaju

navedeno je i puno ime napadača. Na portalu Indeks.hr napadačevo ime postoji kao ključne pretraživačke riječi pomoću kojih se mogu naći sve objavljene vijesti o istome.

Nadalje, hrvatski portali Jutarnji list, Slobodna Dalmacija, Direktno, Index koristili su cenzuriranu fotografiju napadača. To je većinom ista fotografija; krupni kadar koji prikazuje glavu napadača s crnom trakom preko očiju. Na portalu 24sata ista ta fotografija je dodatno zamućena.

Pomoću alata „Google lense“ ta fotografija se može pretražiti pri čemu se prikazuju svi izvori koji su ju koristili. Naravno, hrvatski portali nisu jedini koji su ju koristili te su neki strani portali i profili na platformama kao što je X i Pinterest koristili tu fotografiju u potpunosti bez cenzure.

U izvještavanju pucnjava nije strano da se otkriva identitet napadača. Međutim, u ovoj specifičnoj situaciji nastaje problem kod dobi napadača koji je imao 13 godina što ga čini maloljetnikom. Kako je već navedeno u dijelu Regulacija ovog rada, u Kodeksu časti hrvatskih novinara te u Zakonu o elektroničkim medijima navodi se kako se identitet maloljetnika u tragičnim događajima ne bi smio otkrivati, čak i ako su oni krivci.

Je li ovo prijestup ili nije bi mogla biti debata jer se uvijek mora uzeti u obzir da se unutar ovih pravila mogu naći izuzetci zbog javnog interesa.

U ovom dijelu ću još nadodati kako je u izvještavanju u par navrata došlo do dezinformiranja koje se tiče dobi napadača. Naime, na portalu Srednja.hr se unutar iste objave navodi kako napadač ima 14 godina, pa da ima 13 godina što predstavlja neprofesionalan pristup pri izvještavanju o temi. Na portalima Jutarnji list i 24sata se također u objavama navode obje dobi.

5.3. (MOGUĆI) SENZACIONALIZAM

Osim fotografije napadača, bile su objavljene i fotografije s mjesta zločina. Bili su prikazani uplakani ljudi ispred škole, policija, kola hitne pomoći i slični motivi. U vijestima su svjedoci i direktno pogođeni ljudi bili intervjuirani. Je li ovo bio etički pristup izvještavanju ovisi o tomu jesu li ti ljudi dali svoj pristanak da su njihove fotografije i priče prikazane za vijesti. Jedan od ispitanika je bila maloljetnica koja je bila cenzurirana na način da joj je zamagljeno lice. Njeno svjedočenje je bitno za pozadinu priče te je jasno zašto je bila jedna od odabranih za intervju. Vrijedi navesti da je za njenu izjavu prvo trebalo dobiti pristanak od njenog roditelja ili skrbnika. Fotografije i snimke uplakanih ljudi nije neobičan prizor koji se prikazuje u vijestima

u ovakvim situacijama. Može se diskutirati u kojoj mjeri je to prihvatljivo i kada prelazi granicu i postaje senzacionalizam. U ovom slučaju, takvih fotografija ima malo u usporedbi s ostalim motivima kao što je policija, škola, svijeće i drugo.

Nadalje, u objavama sa spomenutih portala navedeni su inicijali žrtava. Kada je riječ o izvještavanju o *true crimeu*, žrtve su nerijetko stavljene u drugi plan i fokus je na napadaču. Takav pristup može posljedično ljude odvojiti od sjećanja na žrtve kao prave osobe. Drugim riječima, sjećat će se imena napadača, njegovu pozadinu i na koji način je prikazan njegov karakter te detalje zločina, ali neće znati ime žrtve niti išta što ih humanizira. U ovom slučaju, osmero žrtava su maloljetnici i ako se opet referiramo na Kodeks časti hrvatskih novinara i Zakon o elektroničkim medijima, njihovi identiteti ne bi trebali biti otkriveni. Ponovo je etika ove situacije otvorena za debatu. S jedne strane, ukoliko obitelji žrtava ne žele da se imena njihovih bližnjih spominje u vijestima to bi se trebalo poštovati. S druge strane, obitelji možda žele reći svoju stranu te im je bitno da se žrtva poznaje. Također, javni interes je uvijek faktor.

Kako je vrijeme išlo tako su i vijesti o ovome slučaju dobivale nove detalje. Neki od njih su se odnosili na karakter napadača. Za *true crime* žanr je tipično da se priča o pozadini napadača, analizira i pokušava dokučiti zašto je učinio ono što jest. Takve informacije su bitne za sve pogođene, pogotovo na sudu, međutim treba postajati granica u detaljima kada se prenose široj javnosti. Također, u nekim situacijama se motivi napadača ne prikazuju samo kao objašnjenje, već i opravdanje zločina. Na taj način se napadač glorificira, a žrtva dehumanizira. Na hrvatskim portalu 24sata navodi se kako je napadač „odlikaš koji je sudjelovao na brojnim školskim natjecanjima, više puta bio na natjecanjima iz matematike i dobivao pohvale“. U kasnijim objavama je odnos napadača s njegovom majkom postao fokus. Koliko su te informacije bitne za priču je otvoreno za diskusiju, međutim jasno je kada se takvi detalji koriste u vijestima kako bi se čitatelj šokirao i zaintrigirao.

Mnogi portali su izvještavali o ovoj situaciji te su neki od njih koristili senzacionalističke naslove. U ovom radu je fokus na hrvatskim portalima, tako da ću spomenuti samo naslove koji su se koristili na portalu 24sata glaseći „Ovo je dječak koji je ubio osam učenika i zaštitara u Beogradu: 'Dobio je jedinicu i podivljao“ te „Pogledajte jezivi papir dječaka iz beogradske škole: 'Izgleda kao plan iz nekakve videoigre““. (24sata, 2023) (Ozmec-Ban, 2023) U *true crime* žanru naslov nosi veliki teret i kada je riječ o izvještavanju od strane neprofesionalaca nerijetko se koriste eksplicitni, šokantni i tragični detalji slučaja u naslovu kako bi se privukla što veća pozornost. Takav način prenošenja vijesti je neetičan i kreatori takvog sadržaja iskorištavaju situaciju za veću gledanost i čitanost umjesto za informiranje javnosti. Kada se takvo što objavi

profesionalac, odnosno novinar to je dodatni prijestup, uzimajući u obzir da su obvezani kodeksima, kao što je Kodeks časti hrvatskih novinara.

6. ZAKLJUČAK

U izvještavanju o *true crime* temama, bilo da se radi o novinarima, redateljima, piscima ili korisnicima društvenih mreža, regulacija igra ključnu ulogu. Postoje brojna pravila, zakoni, kodeksi i smjernice čiji je cilj osigurati da informacije o stvarnim zločinima budu prenesene na pravedan, legalan i etički prihvatljiv način. U ovom radu fokus je bio na regulaciji u Hrvatskoj, ali važno je napomenuti da postoje i brojne međunarodne regulative koje također zaslužuju pažnju. Usprkos postojanju smjernica i pravila, društvene mreže često sadrže dezinformacije i iskrivljene prikaze stvarnih događaja. Omogućavanje javnosti da kreira sadržaj ima svoje prednosti i mane. Iako pruža platformu za različite perspektive, također može dovesti do širenja netočnih informacija i senzacionalizma. U informiranju o ozbiljnim temama poput *true crimea*, ključno je oslanjati se na pouzdane izvore i provjerene informacije. Primjeri poput tragedije u Beogradu pokazuju kako izvještavanje može kršiti etičke norme i kako javni interes može utjecati na način izvještavanja. Senzacionalizam, koji je često prisutan u *true crime* žanru, može narušiti dostojanstvo žrtava i iskriviti istinu. Stoga je od presudne važnosti osigurati da izvještavanje bude odgovorno, točno i u skladu s profesionalnim standardima.

7. LITERATURA

8. 24sata. (2023) 'Ovo je dječak koji je ubio osam učenika i zaštitara u Beogradu: 'Dobio je jedinicu i podivljao'. *24sata*, 3. svibnja. Dostupno na: <https://www.24sata.hr/news/ovo-je-djecak-koji-je-u-beogradu-pobio-svoje-kolege-i-uciteljicu-907870> (Pristupljeno: 26. rujna 2024.).
9. Agence France-Presse (2023) Influencers Overtaking Journalists as News Source, Study Finds. Voanews.com 14. lipnja <https://www.voanews.com/a/influencers-overtaking-journalists-as-news-source-study-finds/7136682.html> Pristupljeno 17. srpnja 2024.
10. Badrov, S. (2007). Kaznena djela protiv časti i ugleda u hrvatskom kaznenom pravu. *Pravnik*, 41 (84), 61-94. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/13294>
11. Bradarić, B. (2024) 'Godina dana od masakra u Beogradu: U nekoliko minuta ubijeno devetero djece i zaštitar škole'. *Večernji list*, 3. svibnja. Dostupno na: <https://www.vecernji.hr/vijesti/godina-dana-od-masakra-u-beogradu-u-nekoliko-minuta-ubijeno-devetero-djece-i-zastitar-skole-1766178> (Pristupljeno: 26. rujna 2024.).
12. Britannica.com (2024) Columbine High School shootings. <https://www.britannica.com/event/Columbine-High-School-shootings> Pristupljeno 17. srpnja 2024.
13. Burger, P. (2016). The bloody history of the true crime genre. *Jstor Daily*, 24.
14. Direktno.hr. (2023) 'Ispitana majka dječaka ubojice, objavljeno je 10 pitanja koja su joj postavljena'. *Direktno.hr*, 25. svibnja. Dostupno na: <https://direktno.hr/eu-i-svijet/ispitana-majka-djecaka-ubojice-objavljeno-je-10-pitanja-koja-su-joj-postavljena-316551/> (Pristupljeno: 26. rujna 2024.).
15. Direktno.hr. (2023) 'POLUDIO ZBOG JEDINICE IZ POVIJESTI? VIDEO: NEZAPAMĆENI MASAKR U BEOGRADU Učenik u napadu na školu ubio osmero ljudi, puno ranjenih'. *Direktno.hr*, 3. svibnja. Dostupno na: <https://direktno.hr/eu-i-svijet/pucjava-skoli-beogradu-ima-ozlijedenih-314205/> (Pristupljeno: 26. rujna 2024.).
16. Dukes, Jessica . What Is True Crime? *Celadonbooks.com*. <https://celadonbooks.com/what-is-true-crime/> Pristupljeno 25. kolovoza 2024.

17. Hina. (2023) 'Otac dječaka koji je ubio devetero ljudi ipak ide u zatvor. Negirao je krivnju, a evo za što ga sumnjiče'. *Slobodna Dalmacija*, 5. svibnja. Dostupno na: <https://slobodnadalmacija.hr/vijesti/regija/otac-djecaka-koji-je-ubio-devetero-ljudi-ipak-ide-u-zatvor-negirao-je-krivnju-a-evo-za-sto-ga-sumnjice-1287323> (Pristupljeno: 26. rujna 2024.).
18. JL. (2024) 'Nisam kriva!': Kostina majka prvi put detaljno iznijela obranu, očevi ubijenih curica zgroženi napustili sudnicu'. *Jutarnji list*, 15. svibnja. Dostupno na: <https://www.jutarnji.hr/vijesti/svijet/nisam-kriva-kostina-majka-prvi-put-detaljno-iznijela-obranu-ocevi-ubijenih-curica-zgrozeni-napustili-sudnicu-15460882> (Pristupljeno: 26. rujna 2024.).
19. Kodeks časti hrvatskih novinara (2009) 50. skupština Hrvatskog novinarskog društva, 27. studeni 2009, <https://www.hnd.hr/kodeks-casti-hrvatskih-novinaral> Pristupljeno 15. srpnja 2024.
20. Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. Dostupno na: [https://zakon.hr/z/364/\(Europska\)-Konvencija-za-za%C5%A1titu-ljudskih-prava-i-temeljnih-sloboda](https://zakon.hr/z/364/(Europska)-Konvencija-za-za%C5%A1titu-ljudskih-prava-i-temeljnih-sloboda)
21. Kovačević, D. (2023) 'Ovo su neke od najstrašnijih školskih pucnjava u Europi: Prva zabilježena 1913., a bilo ih je i u vrtićima'. *Srednja.hr*, 3. svibnja. Dostupno na: <https://www.srednja.hr/novosti/ovo-su-neke-od-najstrasnijih-skolskih-pucnjava-u-europi-prva-zabiljezana-1913-a-bilo-ih-je-i-u-vrticima/> (Pristupljeno: 26. rujna 2024.).
22. Kuća ljudskih prava (2019) Ljudska prava u digitalnom okruženju. https://www.kucaljudskihprava.hr/wp-content/uploads/2019/12/TI-Ljudska-prava-u-digitalnom-okruzenju_edit2411.pdf
23. L.G. (2023) 'Očajni roditelji u suzama, vlada kaos, panika i potpuna nevjerica'. *Jutarnji list*, 3. svibnja. Dostupno na: <https://www.jutarnji.hr/vijesti/svijet/potresni-prizori-ispred-skole-na-vracaru-ocajni-roditelji-u-suzama-vlada-kaos-panika-i-potpuna-nevjerica-15331937> (Pristupljeno: 26. rujna 2024.).
24. M.V. (2023) 'VIDEO/FOTO Djevojčica francuske nacionalnosti među žrtvama masakra u školi. Odvjetnica otkrila nove detalje o dječaku i njegovim roditeljima'. *Dnevnik.hr*, 3. svibnja. Dostupno na: <https://dnevnik.hr/vijesti/svijet/pucnjava-u-beogradu---779812.html> (Pristupljeno: 26. rujna 2024.).
25. Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima. Dostupno na: <https://pravosudje.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Pravo%20na%20pristup%20inf>

[ormacijama/Zakoni%20i%20ostali%20propisi/UN%20konvencije/Medjunarodni_pakt_o_gradjanskim_i_politickim_pravima_HR.pdf](#)

26. N1 Hrvatska, N1 Srbija & Hina. (2023) 'Užas u Beogradu: Dječak ubio osam učenika i zaštitara, neće kazneno odgovarati'. *N1 info*, 3. svibnja. Dostupno na: <https://n1info.hr/regija/pucnjava-kod-osnovne-skole-u-centru-beograda-ima-ozlijedenih/> (Pristupljeno: 26. rujna 2024.).
27. Opća deklaracija o ljudskim pravima. Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/medunarodni/2009_11_12_143.html
28. Oxford rječnik. Dostupno na: <https://languages.oup.com/google-dictionary-en/>
29. Ozmec-Ban, T. (2023) 'Pogledajte jezivi papir dječaka iz beogradske škole: 'Izgleda kao plan iz nekakve videoigre''. *24sata*, 3. svibnja. Dostupno na: <https://www.24sata.hr/news/ucenik-je-ovo-planirao-mjesec-dana-ima-je-popis-koga-zeli-ubiti-sam-se-prijavio-policiji-907918> (Pristupljeno: 26. rujna 2024.).
30. Sandyhookpromise.org 17 Facts About Gun Violence And School Shootings. <https://www.sandyhookpromise.org/blog/gun-violence/facts-about-gun-violence-and-school-shootings/> Pristupljeno 27. kolovoza 2024.
31. Senjan, T. (2023). Fascinacija medijskih publika true crime žanrom (Diplomski rad). Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Fakultet političkih znanosti. Preuzeto s <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:114:022738>
32. Simmons College Library and Information Sciences. The True Crime Craze: History of True Crime. simmonslis.libguides.com. <https://simmonslis.libguides.com/c.php?g=1200533&p=8779295> Pristupljeno 25. kolovoza 2024.
33. Support.google.com How YouTube evaluates Educational, Documentary, Scientific, and Artistic (EDSA) content https://support.google.com/youtube/answer/6345162?hl=en&hl=en&ref_topic=9282435&sjid=277005303270439027-NA Pristupljeno 22. srpnja 2024.
34. Tiktok.com (2024) Iznimke od javnog interesa. <https://www.tiktok.com/community-guidelines/hr/enforcement?lang=hr&cgversion=2024H1update#1> Pristupljeno 27. kolovoza 2024.
35. Zakon o elektroničkim medijima (2023) Narodne novine, br. 137, 8.12. 2010, <https://www.zakon.hr/z/196/Zakon-o-elektroni%C4%8Dkim-medijima> Pristupljeno 26. srpnja 2024.

36. Zakon o Hrvatskoj radioteleviziji (2024) Narodne novine, br. 114, 3. listopada 2022,
<https://www.zakon.hr/z/392/Zakon-o-Hrvatskoj-radioteleviziji> Pristupljeno 17. srpnja
2024.